

כתבה ראשונה בסידרה: ככל שהזכונות היהודית מתרוקנת מחוכו

ומתפקידים - כן מתנפחים תקציבה ומוגנונה - על חשבונך!

המת החי מתנפח

ולקשישים, ומידת ההצלחה של מיווג הגלויות תוכיח את יעילותן. שיא האבסורד הוא המדור הדתי של המחלקה לעלית ילדים. בגלל העניין בחקרים בשטח החינוך המיני.

דוגמה נחמדה לניפוח מנגנון היא המחלקה לחינוך ותרבות בגולה. דו"ח מבקר הסוכנות מציין, כי בשנת הכספית 63/64 אושרו למחלקה 22 משרות, בעוד שמספר העובדים היה 26. מבקר הסוכנות בא על סיפוקו בשנת 1965, כשנאמר לו שהדבר תוקן. כיצד תוקן? "לפי דיוח הביקורת הפנימית, אושר לאהרונה למחלקה תקן של 26 משרות, ומספר העובדים תואם את התקן." כה אומר מבקר הסוכנות.

רענן וייץ

דו"ח של מחלקת המנגנון טוען, לעומת זאת, כי כבר בראשית 64 עבדו במחלקה לחינוך ותרבות בגולה 41 איש. היום עובדים הם 71 איש.

כל הכפילויות הללו, ואי הסדר והניפוח הנובעים מכך, דבר תוצאה של המאבק בין המפלגות השונות. קירבתן לצלחת. כל מחלקה היא איבדו ג'חת. כל אנף חדש במחלקה, כל עובד נוסף -- הם סעיף הוצ' אות נוסף לסוכנות, וסעיף הכנסות נוסף למפלגה.

אבל כל עובד נוסף הוא גם סיבה נוספת נגד חיסול הסוכנות, וכי מה יעשו 5000 איש שיפלטו לשוק העבודה? אין אלה סתם 5000 איש, אלא אנשים שהתרגלו לסגנון הסוכנות, סגנון של אנדר-למוסיה, של ביזבוז, של עבודה תוך טעויות וחיסוי על טעויות. סגנון שלא השתנה הרבה מאז הדו"ח המפורסם של ד"ר אמיל שמוראק, מבקר הסוכנות, אשר בתגובה עליו אמר בשעתו לוי אשכול: "לא תחסום שיר בדישו!"

צינוקנים ושקדים

ס יבה השיבה יותר נגד חיסול הסוכנות נעוצה בעובדה שגוף זה הוא הגב הפרטי לטיי הגאמן היחידי של לוי אשכול-עיקרו: המחלקה החשובה ביותר בסוכנות -- מחלקת ההתיישבות. מנהלה: רענן וייץ. מחלקת ההתיישבות הקימה את כל הישובים החקלאיים במדינה, וכמו שאומר מבקר הסוכנות: "דברי ימי מחלקת ההתיישבות הלא הם כתובים על מפת הארץ." אבל ליד רשימה מרשימה של מספר הישובים שהקימה, ישנה רשימת המישישים והטענות בתיכונם של ישובים אלה.

אין כמעט שטח, בו טיפלה מחלקת ההתיישבות, שלא נעשו בו טעויות גורליות, הרבצות עדיין כמעטפה על תקציב המדינה. כדאי אולי למנות כמה מהן:

הבתים שניבנו בישובים נתגלו כקטנים מדי. המרחק בין הבתים גדול מדי. איכות הבניה היתה גרועה. הבתים קרים והישובים הוצאות השיפוץ גבוהות. חלקות הקרקע שניתנו למתיישבים נתגלו כקטנות מדי. החלקות היו מפיצלות מדי, וקרובות מדי לבתים. הקרקע לא נבדקה לפני ההתיישבות. אלפי דונמים של מטעים לא יהיו כדאיים לעולם, כי ניטעו באדמה בלתי מתאימה. חלוקת המטעים ליחידות פרטיות נעשתה בטעות, כי קשה לעבד אותן במרוכז, כפי שהסוכנות רוצה כיום. נטיעת זנים שונים של עצי פרי זה ליד זה מפריעה לעיבוד ומעודדת העברת מחלות. סוגי הגידולים שנקבעו לישובים לא התאימו להם ולא לצריכה בארץ.

קביעת גודל הישובים היתה טעות. הישובים נתגלו כקטנים מדי. יחידת הרפת שהוקצבה למתיישבים היתה קטנה מדי. הדבר תוקן כמה פעמים, ובכל פעם התברר ששוב היתה טעות.

יחידת הלול שנקבעה היתה אף היא קטנה מדי. הכרמים שניטעו ממשכים עדיין להפסיד, כי מיקומם נקבע בטעות. הונים נבחרו בטעות. צורת הנטיעה היתה טעות. חלוקת השטחים היתה טעות. שיטת הטיפול בגפנים היתה טעות.

קביעת סוג האוכלוסים בישובים נתגלתה גם היא כטעות. נסיונות מיווגהגלויות, עליוני הושבתו יחד באותו ישוב, הביאו לאסונות.

צינורות מים שהונחו נתגלו כבלתי מספיקים, או בלתי מתאימים, או מאיכות לא טובה. אלפי דונמים מרושתיים בקווי מים עומדים עתה שוממים, ובשטחים מעובדים -- מתבזבזים המים. הונחו קווי צינורות בשטחים ואזורים שלא היה בהם מים, ושלא תוכנן אליהם קו מים בתיכון הארצי.

ה נשמע כמו בדיחה: ככל שפוחתים תפקידיה של הסוכנות היהודית, ככל שיש כחות עליה, פחות התיישבות, פחות איסוף-תרומות, פחות יעור -- כן מתנפח יותר תקציב הסוכנות ותופח מנגנונה.

הסוכנות מוציאה מדי שנה כ-350 מיליון ל"י, מזה רק שלישי בא מתרומות העם היהודי. את היתר משלם האזרח הישראלי, מבלי לדעת על כך, ומבלי שתהיה לו שליטה כלשהי על הגוף המסורבל הזה.

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל הדלה מזה זמן רב מלהיות גורם מחליט ומבצע. בעשר השנים האחרונות הוקמו בכל משרדי הממשלה אנשים, מחלקות, מרכזים, רשויות וחברות ממשלתיות, שנשלו על עצמם את כל תפקידיה. כיום הממשלה היא המחליטה, המממנת והמבצעת את מה שנחשב בעבר כתפקידי הסוכנות.

המחלקות המקבילות בסוכנות הפכו להיות מתוך בין הממשלה וחלק גדול מן האזרחים: הממשלה מחליטה על פעולות, מוסרת לסוכנות את התקציב הדרוש לביצוע, והסוכנות, כמו בנק, משלמת למבצעים השונים את שכרם.

אבל הבנק הזה בולע בדרך שליש מהתקציב, כדי להחזיק את המנגנון המנופח שלו, ואת היתר הוא מחלק לפי מפתח מפלגתי, ללא שיקולי יעילות ותסכון.

אף מחלקה ממחלקות הסוכנות לא חוסלה כאשר הקימה הממשלה גוף מקביל לה. 5,432 איש עובדים (עובדים) כיום בסוכנות. בחמשת החודשים האחרונים גדל מספר העובדים ב-76 איש, גידול ממוצע של 15 איש לחודש.

700 מהם עובדים כשליחים קבועים בגולה, מלבד המאות הרבות של משתלמים, שליחים ומניי, שליחים לכינוסים בינלאומיים, מרצים ומורים בסימנריונים, והעשרות הרבות של ראשי-מחלקות, סנייראשי-מחלקות, מנהלים-מחלקות, סנייראשי-מחלקות -- הנוסעים וקופי צים לחו"ל בכל פעם שהגולה זקוקה להם.

חינוך מיני

ב שנת 1951, שנת שיא העלייה, כאשר הסוכנות הקימה ישוב חדש כל יומיים, כאשר היו בארץ מאתי מעברות, מחנות-מערב, מחנות-קליטה -- עבדו בסוכנות רק 4,677 איש. כלומר: כאשר הסוכנות היתה כלי-יכולה, כאשר הסיכונים היתה הגורם הקובע במדינה בשטחים רבים וחשובים -- עבדו בה פחות אנשים.

755 איש נוספו למנגנון הסוכנות מאז ועד היום, בתקופה בה התרוקנה מתוכנה, כאשר כל העבודה נעשתה בעשרה במשרדי הממשלה השונים. אבל ראשי המחלקות בסוכנות הם גאונים בהמצאת הצורות וסיבות לקיומן ולהגדלת תקציבם, על אף ולמרות הכל. למשל: כשפוחתת העלייה, דווקא אז יש להגדיל את התקציב ואת מספר העובדים והשליחים -- כי מוקמים אנשים חדשים במחלקת העלייה, כמו האנף ל"מידע והרכבה", המוציא לאור את ילקוט הוראות ומידע.

כשפוחתת העלייה, מכבירה הסוכנות, גדל בה אחוז האלמנות והגרופות עם ילדים -- עובדה המחייבת את הגדלת תקציב המחלקה לעלית הנוער.

כל מחלקה מקימה לה אנשים, כדי לעסוק בענייני המחלקות האחרות. מחלקת העלייה עוסקת בקליטה, מחלקת הקליטה עוסקת בעלייה. שתיהן יחד עוסקות בעלית ילדים ונוער יק ליטתם, במקביל לפעולותיה של המחלקה לעלית ילדים ונוער, שהיא מקבילה, פחות או יותר, למחלקת הנוער והחלוצי, העוסקת, בין השאר, גם בעניינים שהם בטיפול המחלקה לחינוך ותרבות בגולה, להבדיל מהמחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה, לכל אחת מן המחלקות האלה יש תקציב מיוחד ומחלקה מיוחדת להסברה ופירסומים, מה שעושה גם מחלקת ההסברה.

לכל מחלקה יש גם נציגים ושליחים בחו"ל. רק במקרה אחד יש שליח משותף למחלקת העלייה ולמחלקת החינוך בגולה. רק בשני מקרים יש שליח משותף למחלקה לחינוך ותרבות תורניים ולמחלקת הנוער והחלוצי. כל שאר השליחים עוסקים איש איש בענייני שולחו. לכל מחלקה יש גם אנפי הדרכה משלה, אוילפנים להנחלת הלשון, מוסדות לילדים, לנוער

העולם הזה" סוען:

- כי הסוכנות היהודית לארץ-ישראל היא מוסד ריק מתוכן ביצועי, אשר לכל אחת ממחלקותיו יש מחלקה מקבילה בממשלה.
- כי למרות שניטלו ממנה מרבית תפקידיה, ממשיכה הסוכנות להנפח את מנג' נונה ואת תקציבה.
- כי חלק עצום מתקציב הסוכנות מתבזבז על החזקת המנגנון.
- כי הסוכנות היא הצינור, דרכו ניזונות המיפלגות הצינוניות, להן מחלקים שם חוקים לפי מפתח מפלגתי. כל תיק מקנה למפלגה גישה לתקציב גדול, כל מפלגה רוצה עוד. כתוצאה מכך שוררים שם כפילויות ואי-סדרים.
- כי ממשלת ישראל משלמת מכספי משלם המיסים את מחצית תקציב הסוכנות, רק משום שהסוכנות היא הגב הפוליטי של לוי אשכול.
- כי הסוכנות היהודית מכבירה ללא נשוא על משק הארץ, בהיותה קבוצת לחץ, המייצגת את האינטרסים המפגרים ביותר והמיושנים ביותר.
- כי הסוכנות, בהיותה פורנית ובלתי מתוכננת, מהווה חממה לשחיתות ולהתינונות מוסרית.
- כי הסוכנות אינה כפופה לשום ביקורת דמוקרטית או פרלמנטארית.

העולם הזה" דורש:

- לבטל את כל המחלקות בסוכנות אשר יש משרדים מקבילים להן בממשלה.
- להשאיר במסגרת בלתי ממשלתית נפרדת רק תפקידים אשר אינם יכולים להיעשות באורח רשמי על-ידי הממשלה, אם יש כאלה.
- על-ידי כך תחסוך המדינה כ-100 מיליון לירות לשנה, המתבזבזים כיום בשל החזקת מנגנון מנופח, ובשל חוסר היעילות של הסוכנות.

* מתוך הדו"ח לישיבת הוועד הפועל הצינוני, עמוד 28.